FRI-K1-1-QHE-02

THE NEW POST-COVID REALITIES IN THE HIGHER SCHOOLS IN BULGARIA[2]

Assoc. Prof. Tanya Grozeva, PhD
Department of Repair, Reliability, machinery, logistics and chemical technologies,
"Angel Kanchev" Univesity of Ruse
Phone: 082-888 258
E-mail: tgrozeva@uni-ruse.bg

Abstract: *The post-Covid 19 period proved to be difficult and unclear for many of the higher education institutions in Bulgaria, due to the change in the conditions of study, research and internationalization. This also led to a new policy in the management of universities, in search of a true way to overcome a number of demographic, financial and technological problems. Regardless of the changes that have occurred, the tendency is to preserve the role of higher schools as a place for social development and cohesion, playing a role in the exchange of knowledge, for working in an atmosphere of mutual respect and recognition.*

Key words: *post-Covid 19 period, study, research and internationalization, new policies in higher education*

JEL Codes: *I23*

ВЪВЕДЕНИЕ

Пандемията COVID-19 създаде сериозни краткосрочни финансови и оперативни предизвикателства за университетите и ускори въздействието на демографските, финансовите, технологичните и политическите тенденции, които от доста време засягат висшето образование.

Един от тревожните въпроси, които пандемията ни принуди да разгледаме, е как ще изглеждат университетите след COVID?

Фактът, че се стигна до масово използване на онлайн виртуални инструменти подсказва, че старият модел, при който университетите физически концентрираха всичките си дейности на едно място, може вече да не е напълно верен.

Като цяло университетският кампус е сериозна инфраструктура с много ресурси, поддържащи нивото на младежката общност в университетския град. Сега след COVID-19 пряка последица за висшето образование може да бъде тенденцията към ефективното му дематериализиране и постепенното изчерпване на университета като тухлен кампус, (Peycam, P., 2021), а с него и общностите от преподаватели и студенти, изградени чрез междуличностни срещи и взаимодействия. Но това би повлияло негативно на университетските финанси, на приходите в дадената община, би засилило и демографската криза.

Остават все още отворени въпросите: Могат ли да очакват студентите и преподавателите сега опция да се присъединят към някоя студентска група от разстояние? Има ли елементи от дистанционното обучение, които ще се запазят в реалната класната стая? Какви ще бъдат връзките в общностите, по отношение на преподаването, по отношение на международните стратегии и мобилност и т.н. и по отношение на самите ценности? Очевидно висшите училища ще трябва да работят в много различен икономически, социален и политически климат.

ИЗЛОЖЕНИЕ

1. Предизвикателства в обучението

Всички университети доказаха, че могат да бъдат гъвкави и да включват отдалечени участници в лекции и упражнения.

Докато се подготвяхме да се върнем в кампуса, много от технологиите, които ни

[2] Докладът е представен на 28 октомври 2022 г. с оригинално заглавие на български език: НОВИТЕ ПОСТ-COVID РЕАЛНОСТИ ВЪВ ВИСШИТЕ УЧИЛИЩА В БЪЛГАРИЯ

помогнаха просто да оцелеем и да поддържаме приемствеността в класната стая, станаха трайно вградени в нашите образователни методи и играят основна роля в усъвършенстването на практиките.

А) Промяна в начина на мислене

(Pohl, T., 2022) споделя проучвания, които показват, че 85% от студентите са посочили, че академичното им представяне по времето на Covid не е задоволително, поради блокиране, изолация и онлайн обучение. В допълнение към академичните ангажименти, те също са имали проблеми с психичното здраве като поява на депресия и тревожност, финансов стрес и загриженост за тяхното здраве и това на членовете на семейството.

Economist Intelligence Unit (EIU) установява, че 60 % от преподавателите са свидетели на спад в ангажираността, тъй като студентите се борят да останат съсредоточени и че 70 % от преподавателите са загрижени за способността си да предоставят завладяващо, високостойностно обучение, (Wasik, E., 2020)

Готовите записани лекции и допълнителни онлайн ресурси, може в някои случаи да бъдат пагубни за някои студенти, заради създаденото чувство за помощ и възможности за оправдания при някои от онлайн срещите, честа обратна връзка и подкрепа и най-вече чувство за състрадание, а ползването на помощни материали по време на присъствен изпит затруднява провеждането на изпитване само с придобити предварително знания.

В post-Covid ситуацията обучаемите и обучаващите живеят в страх и готовност във всеки следващ момент да се върнат към онлайн обучение. Те чувстват несигурност за мястото си на живеене и работа, както и за цялостната си организация на битуване.

За студентите се променя стериотипа на четене и подготовка, което води до нестабилно психично здраве. Тези, които са били обучавани само онлайн нямат представа от редовната (присъствена) форма на обучение и трудно се адаптират, тъй като всичко се възприема много по-различно само през компютъра.

Друг проблем, за който се тревожат студентите-второкурсници, е липсата на подготовка за живот в университета. Те бяха прекарали последната си година в обучение онлайн и поради това имаха по-малко контакти със своите преподаватели. Сега откриват, че са по-малко подготвени да поемат академичния стрес на университета, което води до понижаване на успеха, дори и до напускане. Още по-тежко е за студентите с по-големи финансови нужди.

Б) Материална база за обучението

Качественото образование и преподаване изискват адекватни инвестиции в инструменти, достъпност, разработване на съдържание и умения и обучение на преподавателския и административния персонал.

Университетите закупиха допълнителна техника и развиха ресурси, вкл. и обучиха преподавателите си за работа дистанционно, които ще останат неизползваеми. Преподавателите станаха по-креативни в стремежа си да направят атрактивни курсове, а сега се връщат към традиционните методи на преподаване и това забавя темповете им на развитие в тази посока.

В същото време стана ясно и как нашите пространства могат да бъдат разширени по много мощни начини чрез използването на цифрови технологии. Възможността за извършване на някаква работа от разстояние може да намали нуждите от време и енергия за пътуване до работното място и да поддържа по-добър баланс между работата и личния живот. Ние значително разширихме аудиторията, до която можем да достигнем чрез курсове и събития, предоставяни дигитално, а промяната на моделите на работа и живот създаде нов апетит за тях, (Wasik, E., 2020).

Вместо да очакват нещата да се „върнат към нормалното“, университетите могат да предвидят ново нормално – такова, което отразява образователната и социална цел, която искат да изпълнят, заедно със съществуващите финансови реалности. Целта е да се привличат в университетите хора, израснали в свят, който е само донякъде физически (https://stories.uh.edu/s21m-college-after-covid/index.html).

В) Специфични промени в преподаването

Обучението онлайн увеличи ефективността на определени дейности, като например някои видове семинари. То направи някои дейности по-достъпни, например за ръководните кадри с голяма заетост, и даде възможност за продуктивни взаимодействия с партньори, намиращи се много далеч.

Съществуват разлики в преподаването, предоставяно от преподаватели с високо цифрово ниво умения и други, на които липсва обучение или адаптивност, (Pohl, T., 2022).

Очаква се да продължат да се появяват различни нови методи на обучение, но фокусът ще остане съсредоточен върху присъствено обучение. Ще бъдат разработени алтернативни онлайн оценявания (чрез виртуални средства), но изпитите ще бъдат физически, с възможност да се правят онлайн (само в изключителни случаи).

Редно е учебните програми да бъдат адаптирани към включване на подходящо цифрово съдържание с по-голямо използване на отворени образователни ресурси, което ще гарантира и по-високото им качество. Те ще могат да използват потенциала на физическата и виртуална учебна среда с нови методи за взаимодействие между студенти и преподаватели въз основа на подновен акцент върху научните доказателства и анализа на ученето.

Така смесеното и хибридно обучение се превръщат в норма.

Очаква се да бъдат предложени повече възможности за повишаване на уменията и преквалификация и печелене по време на обучение чрез гъвкави модели (учене през целия живот).

Чрез възможността на студентите да имат достъп до образователни програми дигитално на други институции, те ще могат да избират от по-широк набор от съдържание. Тези опциите също така ще увеличат възможностите им да изграждат свои собствени учебни програми от различни институции.

Г) Новите възможности в обучението

Има възможности за подобряване на качеството на преподаване, включвайки активно използване на цифрови методи и инструменти. В този преход човешкият аспект и емоционалната страна на образователното взаимодействие не може да бъде пренебрегната и тя ще се превърне във важен компонент в стратегията за цифрово образование.

Тъй като студентите са намерили нов начин за взаимодействие със съдържанието и са станали активни играчи в него, видели са, че с правилната подкрепа могат да подобрят своите способности да организират времето си, да бъдат по-автономни и по този начин да съберат допълнителни умения, те ще се стремят да променят методите си на обучение.

Образователните програми могат да бъдат адаптирани към смесена методология, като се направи най-доброто взаимодействие от двете - цифрово и физическо присъствие (https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/feduc.2021.711619/full).

Създаването на цифрово съдържание дава повече възможности за създаване на хранилища за многократна употреба, които могат да се споделят с много групи.

Така университетите ще увеличат привлекателността си, като предоставят на студентите по-голям набор от възможности за избор. Самите студенти ще имат възможност да следват образователни програми в различни страни през същия период от време. Това изисква поколение с цифрови умения (учащи, преподаватели и мениджъри) и подходящо оборудвани пространства, за да се извлече най-доброто от тази гъвкавост и възможности.

Д) Извънаудиторна студентска заетост

Относно студентските дейности – загубената комуникация преди Covid пандемията много трудно се възстановява. Участието на студентите в клубове, общности и извънкласните дейности ще продължи в адаптирана форма, включваща комбинация от дейности в кампуса и дейности извън кампуса.

Социалните и културни дейности могат да бъдат достъпни в онлайн формати, за да могат студентите да се свързват в необразователни дейности. Тези социални връзки вече няма да

бъдат специфични за местоположението и сътрудничеството между страните. Те ще се обогатят и ще имат положително въздействие върху студентите извън тяхната учебна програма.

2. Научните изследвания

Неравенствата в резултатите от научните изследвания са очевидни в резултат на пандемията, като изследователи с отговорности за семейството ще продължат с изследванията си с повече трудности.

Насърчаване на изследователското поведение на отворен достъп (Open Science) в свързаните с COVID-19 данни и публикации ще продължи до изкореняване на пандемията.

Времето за изследвания ще бъде повлияно от по-високите изисквания в преподаването и преподавателите усещат повишен натиск при представяне и в двата аспекта със същото темпо.

Въвеждат се разпоредби за гъвкавост и специални разпоредби за изследователи, които може да не са в състояние да извършват тези дейности поради специфични ограничения, но те са основни за продължаването на тяхното изследване (напр. високорискови и уязвими групи).

Отвореният достъп до изследвания и данни, свързани с COVID-19, ще продължи. Предизвикателствата на пандемията ще изискват повече изследователи да работят в екипи и за увеличаване на тяхното сътрудничество. Изследователската ефективност ще може вече да се оценява не само по броя на публикациите, но и по реалния принос, който изследователите имат във всеки етап на напредък на изследванията.

Международното сътрудничество между изследователите се засилва чрез онлайн инструменти, текущо създаване на знания и автоматично свързване на изследователите през изкуствен интелект, което ще позволи използването на споделена цифрова инфраструктура в световен мащаб.

Успехът на научните изследвания вече няма да се основава само на публикации, но и на нови индикатори.

С оглед на решаването на сложните обществени предизвикателства на бъдещето, включително целите за устойчиво развитие и приноса към изграждането на силно европейско изследователско пространство, университетите ще разработват общи изследователски програми и съвместни изследователски проекти, във всички цикли на изследване, на трансгранична и транснационална основа.

Бъдещето е на създаването на специфични платформи, в които всички налични изследвания ще се събират заедно. Споделянето на ресурси не само за изследвания, свързани с COVID-19, може да увеличи значително капацитета на институциите, а и ползите, които обществото получава от научните изследвания.

Съвместните дейности и посещения могат да бъдат рационализирани и по-добре подготвени предварително чрез онлайн комуникация. Ангажиране на изследователи да се свързват онлайн с връстниците си ще облекчи предишните тежести при пътуване и икономическите последици при физическите обмени.

Провеждането на международни конференции онлайн предотврати риска от работа в мрежа и увеличи наличието на платформи и форуми за изследователски общности, за идентифициране на партньори и улесняване на комуникацията с колеги.

Изобилието от публикации с отворен достъп и предварителни издания, показват възможностите, до които ще доведе интегрирането на отворената наука. Това е безпрецедентно и не трябва да засегне само изследванията на COVID-19, но и изследвания по-общо. Основен импулс към поведението и практиките на отворената наука е на път и институциите и политиците трябва да прегърнат този импулс чрез инвестиране в ресурси, обучение и обичайна практика за пълното му прилагане.

3. Интернационализацията

Избухването на пандемията създаде сериозни проблеми пред университетите върху интернационализацията. Според ESN доклад, публикуван през април 2021 год., след появата на Covid 42% от студентите, участващи в международен обмен са решили да останат в страната на местоназначение, 40% са решили се върнат у дома, 4% са останали в страната на дестинация, без да могат да се върнат у дома, 8% не са успели да започнат своя обмен и 5% не са решили какво да направят.

Международните офиси се претовариха, организирайки спешни пътувания на чуждестранните студенти в родните им страни и завръщането на техните собствени студенти от чужбина. Ръководствата на университетите трябваше да подготвят разпореждания за тези, които решават да останат и да гарантират мерки за безопасност в кампуса. Всичко това доведе до проблеми с признаването на ECTS-кредитите, придобити чрез „онлайн“ мобилности и до много по-сложно сътрудничество между институциите.

Интернационализацията винаги е вървяла ръка за ръка с икономическите възможности на студентите и техните семейства. Въпреки възможностите на програми като Еразъм+, които се опитват да насърчат приобщаваща интернационализация, обучението в друга страна зависи от икономически, работни, здравни или семейни ситуации.

Нужен е засилен диалог относно опита за прилагане на виртуална мобилност, нейната добавена стойност и как тя може да включва културни и социални аспекти.

Положителното, което се случи е, че намаляването на нашите навици за пътуване доведе до незабавни ефекти върху климата и ни придвижва към зелена мобилност, правейки действията ни по-устойчиви.

Съвместните обучения на персонала в цялата мрежа се разглеждат като ценна възможност, с която се допринася за споделяне на знания, опит, но също и разходи, свързани с най-добрата подготовка на персонала към бъдеще, в което повече виртуални елементи ще бъдат част от ежедневието на нашите университети.

Идеята е студентите и служителите да могат свободно да избират дали да отидат на физическа, виртуална или смесена мобилност, имаща същия резултат по отношение на признаването на кредити. Набирането на международни студенти ще зависи не само от академичното качество на преподаване (по-лесно достъпно благо-дарение на онлайн обучението), но и на други фактори, които правят мобилността полезна инвестиция (напр. работа в мрежа, връзки към индустрията и др.).

В новата реалност изследователи, преподаватели, професионален и административен персонал ще имат възможност да си сътрудничат и да бъдат свързани с различни институции едновременно, без непременно да живеят там, където са базирани институциите.

Би могло местните студенти да бъдат от ключово значение за ангажирането с чуждестранните студенти, които правят тяхната мобилност онлайн и едните и другите могат да спечелят от виртуален обмен (лингвистичен компетенции, обучение, ИТ умения и др.).

Университетите ще бъдат оценявани в международни класации по нови показатели, като капацитет за предлагане на горепосочените услуги, внимание към благосъстоянието на студенти и служители и др.

COVID-19 показа какво могат да направят партньорствата между университетите и индустрията под натиск. Сега е моментът да надградим този опит и да въведем механизмите, които ще им позволят да стимулират национално възстановяване, водено от иновации.

4. Управление на университетите

Тук възниква въпросът как университетите могат да променят стратегическите си приоритети, за да подпомогнат икономическото възстановяване след пандемията?

Ръководителите на университетите виждат нарастваща нужда от програми, водени от повече предизвикателства, които по-тясно интегрират изследванията с превода и комерсиализацията им в приложения, (The new normal, 2020). Те също така предвиждат да поемат по-активна и важна роля в подкрепата на партньорите в по-късните етапи на иновационния процес и в приемането на нови технологии и процеси за стимулиране на

ефективността и подобренията в производителността. И накрая, респондентите в проучването виждат все по-важна и стратегическа роля на университетите в инвестирането за укрепване на благоприятните условия на местните и секторните системи, в които се осъществяват иновациите.

Очертава се ръководствата на университетите да се фокусират върху подготовката на академичната година с възможност за хибридно и смесено обучение, с предпочитание към онлайн обучение за целия първи семестър, но с голям фокус върху опитите за ангажиране на студентите като колкото е възможно повече със съответните им университети. Важно внимание ще бъде дадено на организацията на университетската инфраструктура и възможностите за настаняване в общежития физически при спазване на мерките за защита и безопасност срещу пандемии.

Изключително важно е, обаче, комуникацията да бъде такава, че бъдещите студенти да се почувстват добре дошли, ангажирани и уверени, че университетът държи ситуацията под контрол.

Методите за вземане на решения ще трябва да бъдат рационализирани и насочени към ефективна дигитална ангажираност с преподавателския състав. Ръководителите на университети трябва да имат силно доверие в своя персонал, тъй като навременната и точна комуникация с университетската общност ще стават по-важни.

Университетите ще продължат да се стремят към постигане на високи постижения в преподаването и научните изследвания в много конкурентна среда. Те задължително ще имат въведени стратегии и киберсигурност и екипи за управление на извънредни ситуации за оценка на рисковете и уязвимостите за кибератаки.

Мисията на университетите не е задължително да се фокусира върху традиционните образование, изследвания и услуги на обществото. Всеки университет ще има свои собствена специфична мисия, адаптирана към техните местни общности и отразяваща върху техните глобални партньорства. Тази особеност ще бъде ключовата добавена стойност, което ще донесе привлекателност за студенти, персонал и партньори, (Curtin, R., 2021)

Периодът на post-Covid носи възможност за възникване на нови професионални роли: напр. обучители за онлайн обучение за студенти, образователни технолози, експерти по смесено преподаване и т.н. Кризата също поражда необходимостта от грижа за благосъстоянието на студентите и персонала. Ще се търсят възможности за обмяна на практика върху методите, проучванията и структурите, които работят.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Наличието на университетски кампуси и техните общности от студенти няма да изчезнат от нашите градски пейзажи толкова лесно. Счита се, че това, което могат да загубят от такси за обучение, особено от чуждестранни студенти, университетите е в крайна сметка ще спечелят от абонаменти за онлайн курсове.

Това, което COVID кризата наистина разкрива, е степента, до която университетите трябва да бъдат оценени заради основната им роля като вектори на социалното развитие и сближаване.

Университетът на бъдещето трябва да възвърне законната си гражданска роля и отговорност като сливане на множество възли на обмен на знания. Той трябва да има гранични пространства в и извън кампуса, където учени, студенти и общности се учат, действат и работят един с друг, в атмосфера на взаимно уважение и признание.(https://gradoscope.com/thenewnormal-education/)

Основното финансиране за научни изследвания трябва да бъде защитено. Това е тази база от знания, изграждана в продължение на много десетилетия, която позволява на университетите да направят пробив и да разработят технически решения за широк спектър от иновационни предизвикателства.

Университетите биха искали да видят повече финансиране за програми, насочени към предизвикателства; по-голяма и по-последователна подкрепа за идеи и изобретения; поддържане на финансирането, което позволява партньорства за иновации, комерсиализация

и по-широки дейности за обмен на знания.

Затихвайки Covid кризата води със себе си хибридно обучение (онлайн за някои студенти и лице в лице за други) и смесено обучение (онлайн съдържание плюс система за смяна на дейности на място).

Наблюдава се връщането постепенно към (намален) физически формат, с някои защитни мерки за известно време (напр. дистанциране, защитно оборудване). общи програми от няколко групи университети, докато се обединяват ресурси, договаряне за разработване на съвместно съдържание, достъпно за всички студенти.

REFERENCES

Curtin, R., (2021), Reimagining Higher Education: The Post-Covid Classroom, Educause review

Peycam, P., (2021), Imagining the university in the post-COVID world, THE NEWSLETTER 88 SPRING 2021, International institute for Asian studies

Pohl, T. (2022), Student Success in a Post-Covid Environment, University of Arcansas

The new normal (2020): Higher education in a post-COVID-19 world, TIAA Institute

URL: https://stories.uh.edu/s21m-college-after-covid/index.html

URL: https://gradoscope.com/thenewnormal-education/

URL: https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/feduc.2021.711619/full

Wasik, E., (2020), Bridging the Digital Divide to Engage Students in Higher Education, Economist Intelligence Unit (EIU) report, December 15, 2020, pp. 9, 10.